

ת"פ 8684/06/16 - מדינת ישראל נגד עומר אבו ריא, מוחמד ריא

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 8684-06-16 מדינת ישראל נ' אבו ריא ואח'

מנצור בפני כבוד השופט דניאל פיש

מאשימה

מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז חיפה - פלילי

נגד

נאשמים

1. עומר אבו ריא ע"י ב"כ עו"ד עותמאן סנונו

2. מוחמד ריא ע"י ב"כ עו"ד אברהם מנצור

גזר דין

1. הנאשמים הודו בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון חלקי בביצוע עבירות של ייצור נשק לפי סעיף 144 (ב) + 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; נשיאה והובלת נשק לפי סעיפים 144(ב) רישא + 29 לחוק העונשין; ניסיון הצתה לפי סעיף 448(א) רישא + 25 + 29 לחוק; והיזק בזדון לפי סעיף 452 + 29 לחוק. ההסדר לא כלל את סוגיית העונש שתדון להלן.

2. כאמור בכתב האישום, בספטמבר ואוקטובר 2015 התקיימו ברחבי הארץ פעולות מחאה נגד מדיניות ממשלת ישראל, לרבות בדרך של חסימת כבישים, הפגנות ועימותים עם כוחות הבטחון. במהלך התקופה התרחשו ברחבי הארץ אירועי טרור רבים ושררה מתיחות בטחונית. ביום 9.10.15, בתחנה המרכזית בעפולה נורתה אשה שנחשדה כמפגעת על ידי כוחות הבטחון. על רקע זה באותו יום התקיימה הפגנה בסכנין בה השתתפו הנאשמים.

3. באותו יום בשעות הערב, לאחר ההפגנה ועל רקע האירועים שפורטו וכנקמה על הירי בעפולה, החליטו הנאשמים לייצר בקבוקי תבערה וליידות אותם לעבר נכסים בקיבוץ אשבל על מנת להציתם. בהמשך להחלטה, בלילה שבין 9.10.15 - 10.10.15, בסמוך לשעה 24:00, ייצרו הנאשמים בביתו של הנאשם 1 בסכנין 6 בקבוקי תבערה. בהמשך, צעדו רגלית לעבר אשבל כשהם רעולי פנים ונושאים עמם את בקבוקי התבערה. הם זחלו מתחת לשער הכניסה האחורי של הקיבוץ ובהמשך בסמוך לשעה 01:00 התמקמו על שביל גישה מוגבה הנמצא בסמוך לשביל גישה הסמוך ל"מדורה" - מתחם המשמש לאירוח קבוצות וכולל בין היתר, אוהל גדול סביבו צמחיה. הנאשמים הדליקו את בקבוקי התבערה באמצעות מצית והשליכו אותם לעבר האוהל על מנת להציתו, ולאחר מכן ברחו לסכנין. חלק מבקבוקי התבערה התלקחו ופגעו בגג האוהל, חדרו לתוכו וגרמו לשריפת חלק מגג האוהל ושריפתם של כסא פלסטיק ושטיחים שהיו בתוכו ויתר בקבוקי התבערה שהתלקחו פגעו בקרקע מסביב לאוהל.

ראיות לעונש

4. בהסכמת הצדדים הוגשה הודעה שנמסרה למשטרה על ידי מנהל החניון בישוב (נ/1) בה ציין שהפעילות האחרונה שהיתה במקום היתה ביום 3.10.15 ומאז לא היתה פעילות וציין "אני היום בבוקר (12.10.15) ... הגעתי למקום לבדוק שהכל בסדר ונכנסתי לאוהל וראיתי שהשטיחים במקום שרופים וגם כסא פלסטיק שרוף על הרצפה, יצאתי החוצה וביצעתי סריקה מחוץ לאוהל והבחנתי בשני בקבוקי תבערה שלמים המונחים על הרצפה מחוץ לאוהל....". הוגש גם נ/2, שהוא תמליל של הנאשם 2, מוחמד אבו ריא, שם הוא כבר הביע חרטה על המעשה ורצון לתקן את טעותו. הוא עוד תאר כי הוא והנאשם 1 זרקו את הבקבוקים לאחר שנראה להם שאין במקום אף אחד כיוון שהכל היה חשוך והנאשם 1 קרא "הלו, הלו" טרם זריקתם.

5. כמו כן העיד ראש עיריית סכנין שהכיר באופן אישי את שני הנאשמים בעת שהיו נערים וביקש שתינתן להם הזדמנות ושלא יוטל עליהם עונש כבד.

טיעוני המדינה לעונש

6. המדינה ראתה בחומרה יתרה התנהלות הנאשם 2 שביצע את העבירות נשוא ההליך דנן בעודו מנהל הליך פלילי אחר (גזר הדין ניתן ביום 8.11.15), דבר המראה לפי הטענה שאין לו מורא מפני החוק.

7. באשר לתקופת המעצר, איזכרה המדינה את ת"פ 7768/15 פלוני נ' מדינת ישראל (20.4.2016) לפיו אין לנכות ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני מתקופת מאסר שיגזר על הנאשם 2.

8. באשר למתחם הענישה נטען שיש לראות בכל העבירות אירוע אחד ולקבוע מתחם עונש כולל לכל העבירות יחד. נטען שנפגעו הערכים החברתיים של שלום הציבור ובטחונו והגנה על הרכוש וחיי אדם.

9. באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, נטען שקיימות נסיבות מחמירות רבות, לרבות תכנון מוקדם שכלל ייצור בקבוקים בביתו של הנאשם 1; כי הנאשמים יכלו לחזור בהם בכל רגע נתון מביצוע המעשים אך לא עשו זאת; כי המעשים נעשו על רקע אידיאולוגי ומתוך רצון נקם על מעשי אנשי כוחות הבטחון. המאשימה טענה שמדובר בשיקול מרכזי שצריך לקבל את הבכורה בנסיבות (ע"פ 9201/06 פלוני נ' מדינת ישראל (6.3.2007); ע"פ 5873/09 איברהים ביומי נ' מדינת ישראל (28.12.2010); ע"פ 2206/16 פלוני נ' מדינת ישראל (3.11.2016)). נטען עוד שזריקת בקבוקי התבערה הינה חמורה במיוחד לאור פוטנציאל הנזק הרב הטמון בפעולה וביתר שאת כאשר הבקבוקים נזרקים לעבר מתחם המשמש לאירוח קבוצות. נטען שהעובדה שבסופו של דבר לא נגרם נזק רב אינה משמעותית (ע"פ 3063/12 מדינת ישראל נ' עודה (8.5.2012)). הודגשה גם החומרה בזריקת בקבוקי תבערה על פי ע"פ 262/06 פלוני נ' מדינת ישראל (6.7.2006).

10. מבחינת מדיניות הענישה אוזכרו המקרים הבאים: ת"פ 28097-11-10 מדינת ישראל נ' סודקי חלבי (31.5.2011) - שם הנאשמים קשרו קשר והשליכו 3 בקבוקי תבערה לעבר תחנת המשטרה כאשר שניים מהם גרמו נזק לניידת. על נאשם אחד נגזרו 3 שנות מאסר בפועל ועל הנאשם השני נגזרו 20 חודשי מאסר בפועל;

בת"פ 6435-01-13 מדינת ישראל נ' תאבת ג'בארין (25.2.2015) נאשם שייצר בקבוקי תבערה ונכנס לישוב מי עמי והשליך אותו לעבר צובר גז בהזדמנות אחת ולאחר מספר ימים השליך בקבוקים נוספים לעבר ישוב, הורשע לאחר שמיעת ראיות. לחובתו עבר פלילי מכביד בגין עבירות דומות. הושתו 36 חודשי מאסר בפועל בגין כל האישומים (24 חודשי מאסר בפועל בגין כל אחד). בערעור לבית המשפט העליון זוכה הנאשם מעבירות של היזק בזדון ולכן הפחיתו 6 חודשים מעונש המאסר.

בת"פ 52044-05-13 מדינת ישראל נ' מהאדי בצל (4.2.2014) - נאשם הורשע על פי הודאתו יחד עם קטין בייצור בקבוקי תבערה והשלכתם בסמוך למכוניות בכביש המוביל לישוב טל אל ולאחר מכן הציתו צמיג והניחו אותו על הכביש. הושתו עליו 26 חודשי מאסר בפועל.

בע"פ 2337/13 מהנד קוואסמה נ' מדינת ישראל (16.9.2013) הורשעו המערערים בהשלכת בקבוקי תבערה במזרח ירושלים מתוך מטרה להביא לעזיבת משפחות יהודיות מהשכונה. הושתו על המערערים עונשים שנעו בין 6 עד 42 חודשי מאסר בפועל. ערעורם נדחה.

בת"פ 4847-11-08 מדינת ישראל נ' אברהם ביומי (13.5.2009) הורשעו הנאשמים על פי הודאתם בייצור בקבוק תבערה והשלכתו לעבר ישיבת הסדר בעכו כנקמה על התנהגות יהודים במהלך אירועים אלימים ביום הכיפורים. הנאשם 1 צרף עוד 3 תיקים שעניינם תקיפת שוטר, החזקת סכין והתפרצות והושתו עליו 3 שנות מאסר בפועל. על נאשם אחר הושתו 2.5 שנות מאסר בפועל ועל הנאשם השלישי עם נסיבות מקלות חריגות נדון ל- 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. ערעור על חומרת העונש נדחה.

11. אוזכר שהנאשמים הודו בכתב אישום מתוקן לפני שנשמעו הראיות ונחסך זמן. נטען ששני הנאשמים הבינו היטב מעשיהם והשלכותיהם וכי אין הם קטינים או סובלים ממוגבלות.

12. נטען שחלק מהותי מהתסקיר שהוגש בעניינו של הנאשם 1 לא היה חיובי ונקבע שאין הוא בשל להליך טיפולי. נטען שהמלצה על עבודות שירות אינה הולמת את חומרת העבירה. ביחס לנאשם 2 נטען שהתסקיר אינו חיובי וקיים סיכון בינוני-גבוה להישנות עבירות והסכמתו לטיפול נובעת בעיקר מחשש לעונש.

13. נטען שמתחם הענישה ההולם נמצא בין 3 עד 5 שנות מאסר בפועל ובשים לב לכך שמדובר בעבירות שנעברו על רקע אידיאולוגי, טענה המאשימה שיש לגזור את העונש ברף העליון של המתחם.

טיעוני ב"כ הנאשם 1

14. נטען שהנאשם 1 הודה והורשע בכתב האישום המתוקן בשלב מוקדם. נטען שלא נפגע אדם כלשהו והעבירות אמנם פוגעות בסדר הציבורי אולם לא יותר מכך. נטען שהבקבוקים נזרקו לא בכדי באיזור פתוח וריק "כאקט פרובוקטיבי ותו לא". נטען שמבלי להקל ראש, מדובר במעשה שטות ילדותי המעיד על רמה קוגניטיבית נמוכה כפי שבאה לידי ביטוי בתסקיר. נטען שבקבוק תבערה אינו דומה לאקדח או רובה והינו פחות מסוכן מהם. נטען שנחסך זמן רב על ידי ההודאה המוקדמת. הסניגור הסכים שיש לראות את המעשים כאירוע אחד מתמשך. נטען שמתחם הענישה נע בין מאסר על תנאי למאסר שירוצה בעבודות שירות וכי יש לאמץ את הרף התחתון של המתחם.

15. הסניגור הפנה לע"פ 8641/12, 8678/12 מוחמד סעיד נ' מדינת ישראל. נטען שבסוג העבירות בהן הורשע הנאשם נפגע הערך החברתי של הגנה על הרכוש ושלומו של אדם יחד עם הסדר הציבורי אך שוב הודגש שכמעט ולא נגרם נזק. נטען שהנאשמים אף צעקו על מנת לוודא שלא נוכח אדם במקום כדי להמנע מפגיעה. נטען עוד שמדובר באדם בן 27, בן למשפחה נורמטיבית, שהתחתן לאחרונה ועובד. הסניגור טען שבתקופה שמאז ביצוע העבירה ושחרורו ממרביית התנאים המגבילים, הוא לא הסתבך במעשים דומים. נטען שבמסגרת התסקיר לא נדרש הנאשם כלל לשאלת אפשרות של טיפול והסניגור ביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן או לחלופין לקבוע מאסר על תנאי.

16. אוזכרה פסיקה כדלקמן: בת"פ 48337-03-11 מדינת ישראל נ' מחמוד יוסף (24.10.2011), הורשע נאשם על פי הודייתו בעבירות של ייצור נשק, החזקת נשק והחזקת סכין כאשר הוא יצר 2 בקבוקי תבערה בעקבות סכסוך עם משפחת גיסתו והתכוון להשתמש בהם נגד משפחת גיסתו. הוטל עליו עונש של 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות.

17. למען הסדר יצוין כי הסניגור איזכר עוד 2 מקרים בהם הוטלו עונשים מקלים בגין עבירות נשק אך מכיוון שמדובר בעבירות בנשק תקיני, לא נראה לי שיש מקום להסתמך על פסקי הדין ואולם אקח לתשומת לבי את העובדה שגם במקרים מסויימים ביחס לעבירות נשק תקיני נפסקים עונשים קלים יחסית.

טיעוני ב"כ הנאשם 2 לעונש

18. נטען שמדובר באירוע קל יחסית. נטען שהנאשם 2 הודה מייד בתחילת חקירתו וצויין עוד שהאירוע לא חזר על עצמו למרות שהוא בוצע באוקטובר והמעצרים היו רק במאי לאחר מכן. נטען שמדובר באקט מחאה נקודתי וחד פעמי. נטען גם שמאז שחרורו לא נרשמו אירועים נוספים ונטען שהעבירות נעברו על רקע משבר אישי שעברו הנאשמים על רקע סרט שראו (של אותה אשה בתחנת האוטובוס).

19. ביחס לביצוע העבירה תוך כדי ניהול הליך קודם, נטען שהיה מדובר בעצם בסכסוך ולא עבירת שבל"ר קלאסית עם דפוס עברייני. הסניגור ביקש להתחשב בשינויים שחלו בכתב האישום. הסניגור לא התכחש לכך שעבירות הנשק חמורות ומסוכנות, אך נטען שבנסיבות המיוחדות של האישום כאשר מדובר בנשק פרימיטיבי לשימוש חד פעמי, כי הכוונה היתה לעשות "רעש" ולא יותר ולכן נטען שהפסיקה של המדינה אינה מתאימה למקרה.

20. הסניגור הפנה לע"פ 3702/14 פלוני נ' מדינת ישראל (28.9.2014) שם הוגש ערעור על העונש שנגזר על קטינים תושבי מזרח ירושלים בגין שלושה מקרים שונים של עבירות של ייצור נשק, חבלה בכוונה מחמירה, הצתה וניסיון הצתה בכך שייצרו בקבוקי תבערה ויידו אותם לעבר בסיס צה"ל בקרבת האוניברסיטה העברית ולעבר רכבים שחלפו במקום. העבירות בוצעו על רקע אידיאולוגי. בית המשפט העליון דחה את הערעורים על חומרת העונש כאשר נגזרו בין 20 עד 22 חודשי מאסר בפועל.

אוזכר בנוסף ע"פ 5559/16 מדינת ישראל נ' פלוני (4.8.2016) כאשר הושתו על נאשמים-קטינים שיידו אבנים ובקבוקי תעברה לעבר כביש 6 - בשני אירועים נפרדים - ועם פגיעות קלות בלבד ברכוש - 10 חודשי מאסר בפועל. נקבע שהעונשים לא סטו לקולא לאור שיקולים פרטניים ייחודיים שהתקיימו ובשים לב ביחס לענישת קטינים. נטען ששני המקרים האמורים חמורים יותר מאשר המקרה כאן. הסניגור עוד הדגיש כי במקרה האחרון שאוזכר לעיל, הוזכר שמקרים כאמור אינם שכיחים בקרב ערביי ישראל ולכן אין צורך בשיקול של הרתעת הרבים.

21. מבחינת שיקולים אינדיבידואלים צויין כי הנאשם הינו חולה סכרת ושהה במעצר בסיווג בטחוני ובהמשך שהה במעצר בית באיזוק אלקטרוני רחוק ממשפחתו. הסניגור לא הכחיש שמדובר במעשים חמורים שאין להקל ראש בהם אך טען שמדובר בשני צעירים נורמטיביים בני משפחה מוכרת ולכן נטען למתחם ראוי של עונש מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות אף לתקופה שתפחת מ- 6 חודשים ועד לשנת מאסר אחת.

22. הנאשמים עצמם הביעו כל אחד חרטה על מעשיהם וביקשו הזדמנות לחזור למסלול חיים תקין.

דין

23. הנאשם 1 יליד 1989, בן 26 בעת ביצוע העבירות ללא הרשעות קודמות. הנאשם 2 יליד 1990, בן 25 בעת ביצוע העבירות. לחובתו 2 הרשעות קודמות, הראשונה משנת 2013 בגין העסקת והסעת שב"ח והשניה משנת 2015 בגין שבל"ר ונטישה במקום אחר.

עמוד 5

הנאשם 1 נעצר ביום 15.5.16 עד ליום 23.6.16, אז שוחרר למעצר בית מלא. בסך הכל - 39 ימים.

הנאשם 2 נעצר ביום 23.5.16 עד ליום 27.6.16. בסך הכל - 35 ימים. ממועד זה הועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני בבית דודו.

תסקיר שירות המבחן בענין הנאשם 1

24. צויין כי הנאשם 1 בן 27, סיים 12 שנות לימוד, השתלב בשוק העבודה בתחום השיפוצים ועובד מאז 2010, נשוי טרי, אין לחובתו עבירות קודמות. הוא טען שביצע את העבירות על רקע האירועים האלימים בין ערבים ויהודים והאווירה המתוחה ששררה ובעקבות הסרטון שראה באינטרנט שחווה כפוגעני.

25. שירות המבחן התרשם שטרם מעצרו הפגין תפקוד יציב. לא היתה התרשמות מאמפטיה אלא חרטה הנובעת מהשפעת האירוע על חייו והוערך סיכון לפריצת גבולות ברף בינוני. צויין שהוא חווה את ההליך המשפטי כמרתיע ומציב גבולות. לא היתה התרשמות מבשלות לכניסה להליך טיפולי אך הוערך שמאסר בפועל יקשה על השתלבותו בהמשך בחיים נורמטיביים ויפגע בו ולכן הומלץ שלא למצות את הדין ולהסתפק בעבודות שירות.

תסקיר שירות המבחן בענין הנאשם 2

26. צויין שהנאשם 2 הינו בן 26 שנים, עסק בעבודות שיפוצים, התגורר עם משפחתו בסכנין ונמצא במעצר בית בכאוכב, אובחן כחולה סכרת, סיים 10 שנות לימוד, בהמשך השלים ל- 12 שנות לימוד. לחובתו הרשעות שתוארו לעיל. הוא קיבל אחריות בנוגע לביצוע העבירות במקרה דנן ותאר את הרקע לביצוען בעיקר על רקע קשרים חברתיים עם הנאשם 1. צויין שהנאשם 2 לא חווה תחושת רתיעה מההליכים המשפטיים שהתנהלו נגדו סמוך למעצרו והתקשה לראות הדרדרות בתפקודו בשנים האחרונות. תואר חוסר יציבות בדפוסים התנהגותיים פורצי גבולות. תוארה התרשמות מקושי לתפקד באופן יציב בחייו דבר המוביל להתנהלות פורצת גבולות. הוערך סיכון לפריצת גבולות עתידית ברמה בינונית-גבוהה. לא היתה התרשמות ממודעות טיפולית או בשלות לעריכת שינוי באורחות חייו ונראה כי ההסכמה לטיפול נובעת מחשש לעונש ועל כן לא הובאה כל המלצה בענינו.

27. הערכים החברתיים שנפגעו הם שלום הציבור, בטחונו והשמירה על הקניין הפרטי. רמת הפגיעה בהם - למרות שנעשה שימוש בבקבוקי תבערה היתה נמוכה כפי שעלה מעדותו של מנהל המקום. התקיים תכנון מוקדם על ידי הנאשמים שהחלו לפעול לאחר שנחשפו לאירוע בתחנת האוטובוסים. הנאשמים היו צריכים לדעת את הפסול במעשיהם. על חומרת עבירות הנשק ובין היתר החומר שבהכנת בקבוקי תבערה וזריקתם, אין צורך לחזור שהרי הדברים מפורטים בפסיקה המאוזכרת לעיל. עם זאת, במקרה דנן, עולה גם שהנאשמים לא חיפשו או היו מעונינים בפגיעה באדם ובכוונה זרקו את הבקבוקים במקום מרוחק ונטוש ואף הנזק התגלה רק מספר ימים לאחר האירוע לכן יש לשים את המעשים בפרופורציה המתאימה. בכך

שונות הנסיבות תכלית השינוי מהמקרים שאזכרו על ידי המדינה לרבות ע"פ 3063/12 לעיל, שם הוכנו בקבוקי תבערה לשימוש נגד כוחות הביטחון לצורך ביצוע פיגוע שתוכנן להתבצע בשלבים. על רקע זה, הגעתי למסקנה שבנסיבות המקרה, מתחם הענישה ההולם נמצא בין 6 חודשי מאסר בפועל לבין שנה וחצי מאסר בפועל. מבחינת גזירת העונש בתוך המתחם על כל אחד מהנאשמים כאמור בתסקירים מדובר באנשים צעירים, כאשר לנאשם 1 אין כלל עבר פלילי ולנאשם 2 עבר פלילי לא מכביד. בהתחשב ביתר הדברים האמורים בתסקיר, הגעתי למסקנה שרצוי להימנע להטיל עונש שיביא לכך שהנאשמים יהיו בחברת עבריינים תקופה ארוכה. על כן החלטתי שיש מקום לאמץ את המלצות שירות המבחן בנוגע לשני הנאשמים.

28. לאור כל האמור לעיל הנני משית על כל אחד מהנאשמים 1 ו- 2 עונשים כדלקמן:

6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות בתנאי שתינתן חוות דעת מתאימה על ידי הממונה על עבודות השירות.

9 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שיופעלו בתנאי שכל אחד מן הנאשמים יבצע עבירות אלימות.

קנס בסך 1,000 ₪ לתשלום עד ליום 14.4.17.

פיצוי בסך 1,000 ₪ לתשלום עד ליום 14.4.17 שישולם לקיבוץ אשבל.

ניתן היום, י"ט שבט תשע"ז, 15 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.